

Lauku Lapa

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra INFORMATĪVAIS IZDEVUMS

Nr. 9 (186) 2020. g. septembris

ŠAJĀ NUMURĀ:

■ Žurnāla "Latvijas Lopkopis" augusta numurā... 2

■ Skābbarības konkurss 2020... 2

■ Mednieku apmācības arī tālmācībā... 2

■ Nākotnes tiešmaksājumi, kas sagaidāms?... 3

■ Turpinās LLKC akcija "Atklāj novada garšu!"... 5

■ Lauksaimnieku vidū pieaug interese par ALTUM aizdevumiem... 6

PAR SITU TIRGU LASIET 7. UN 8. LAPPUSĒ

AKTUALITĀTES

ATBALSTS KONSULTĀCIJĀM – PLAŠĀKAS IESPĒJAS ZEMNIEKIEM

Jau šoruden ES un valsts apmaksātām konsultācijām lauksaimniecībā un mežsaimniecībā var pieteikties saimniecības, kuru gada apgrozījums ir līdz 30 000 eiro, apmaksāto konsultāciju vērtība – 3000 eiro.

Šādas iespējas paredz augustā valdības apstiprinātie grozījumi noteikumos par valsts un ES atbalsta piešķiršanas kārtību konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanas atbalstam lauksaimniecībā un mežsaimniecībā. Līdz šim konsultāciju pakalpojumu par ekonomiskajiem jautājumiem bija iespēja saņemt mazajām saimniecībām, kuru apgrozījums pēdējā noslēgtajā gadā nepārsniedza 15 tūkstošus eiro. Ņemot vērā, ka Latvijā ir ļoti liels skaits mazo saimniecību, kurām apgrozījums pārsniedz noteikto summu, bet, kurām nepieciešams konsultantu atbalsts saimniecības ekonomikas un citu jautājumu sakārtošanā, apgrozījuma sliekšnis

palielināts līdz 30 tūkstošiem eiro. Lai saimniecībām, kas jau izmantojušas konsultāciju pakalpojumus un sasniegušas noteikto limitu, neliegtu iespēju turpināt uzlabot saimniecības darbību ar konsultatīvu atbalstu, atbalsta apmēra sliekšnis palielināts no 1500 līdz 3000 eiro.

Līdz šim LLKC konsultantu pakalpojumus šī pasākuma ietvaros izmantojušas vairāk nekā 6000 saimniecības, kurām bija vajadzīgs LLKC speciālistu atbalsts lopkopības, augkopības, mežsaimniecības un ekonomikas jautājumos. LLKC direktors Kaspars Žūriņš: "Interese par ES un valsts apmaksātiem konsultāciju pakalpojumiem ir liela, un šobrīd varam tos piedāvāt plašākam saimniecību lokam. Atgādināšu, ka LLKC ir 26 biroji visā Latvijā, kur ikviens saimnieks var vērsties pēc palīdzības saimniekošanas jautājumos."

Augustā apstiprinātie valdības noteikumu grozījumi paredz ieviest konsultāciju atbalstu arī saimniecībām,

kuru apgrozījums pārsniedz 30 000 eiro, bet vēl nepārsniedz 70 000 eiro sliekšni. Pašlaik vēl tiek izstrādāts mehānisms konsultatīvā atbalsta sniegšanai.

Iepazīties ar noteikumiem un grozījumiem var vietnē likumi.lv, MK noteikumi Nr.155 "Grozījumi Ministru kabineta 2015. gada 8. decembra noteikumos Nr. 695 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma "Konsultāciju pakalpojumi, lauku saimniecību pārvaldības un lauku saimniecību atbalsta pakalpojumi" apakšpasākumā "Atbalsts konsultāciju pakalpojumu izmantošanas veicināšanai"."

<https://likumi.lv/ta/id/316727-grozijumi-ministru-kabineta-2015-gada-8-decembra-noteikumos-nr-695-valsts-un-eiropas-savienibas-atbalsta-pieskirsanas-kartiba>

Pēc ZM informācijas sagatavoja IVETA TOMSONE, LLKC Apgāda vadītāja

■ Rabarberi ražo vienmēr... 9

■ "Mazsālijās" enerģija vairo enerģiju... 11

■ Var sākt zāgēt nokaltušus un mizgraužu bojātus kokus... 13

■ Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2020. gada oktobrī... 14

■ Laime darīt to, kas pašai visvairāk patīk... 15

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" AUGUSTA NUMURĀ

Cik daudz naudas Latvijas laukiem piešķirts no ES budžeta periodam no 2021. līdz 2027. gadam? Kādas izmaiņas ES atbalsta pasākumos sagaidāmas nākamgad un kādus priekšlikumus Zemkopības ministrija apspriešanai galdā cēlusi nākamā perioda tiešmaksājumu sadalei, vides un klimata maksājumiem, kā arī investīciju atbalstam, par to "Latvijas Lopkopis" augusta numurā.

Saimnieka pieredzes rubrikā šoreiz piedāvājam stāstus par netradicionālāku lopkopību. Viens no tiem par Kuldīgas novada "Mazsālīju" saimnieci Gunitu Štorhu, kurai pieder 150 dzīvnieku liels dambriežu ciltsdarba ganāmpulks, kovidlaikā iegādāti 150 truši un tikpat daudz vistu. Tiek veidota sava mazjaudas kautuve un, protams, attīstīts arī lauku tūrisms. Otrs stāsts ir par turpat netālu esošo Pētera Gobzema saimniecību "Nornieki", kur uzbūvēta Latvijā pirmā kūts gaļas kazu audzēšanai.

Ekonomikas rubrikā LLKC ekonomikas konsultants Raivis Andersons raksta par to, kādas mēdz būt piensaimnieku izdzīvošanas stratēģijas krīzes apstākļos un kā tās ietekmē saimniecību dzīvotspēju. Viens no būtiskākajiem secinājumiem – ganāmpulka pārdošana

nav labākais risinājums. Noteikti iesakām izlasīt visiem piena ražotājiem, jo šādas zināšanas var noderēt.

LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja un žurnāla nozaru redaktore Silvija Dreijere sniedz padomus gaļas šķirnes bulļu izvēlei piena ganāmpulkos, savukārt LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītāja Anita Silīņa raksta, kādēļ ir būtiski novērtēt mēslus slaucamo govju apsaimniekošanas uzlabošanai un kā to darīt.

Par svarīgiem nosacījumiem vaislas teļu izaudzēšanā raksta Dainis Arbidāns, LLKC Lopkopības nodaļas konsultants-eksperts veterinārmedicinā, bet par telišu izaudzēšanu ganībās – LLKC lopkopības konsultante Laila Plīta.

Aitkopjiem piedāvājam Latvijas Aitu audzētāju asociācijas aitū vērtēšanas ekspertes Dīnas Avotiņas rakstu par pamatnosacījumiem aitū cirpšanā. Turpat arī pieredzes stāsts no Balvu puses par jauno saimnieku Emīlu Jauntēvu, kurš sācis sniegt aitū nagu kopšanas pakalpojumus.

Par cūkgaļas tirgus perspektīvām, kas varētu mainīt nozari pasaulē, raksta Latvijas Cūku audzētāju asociācijas izpilddirektore Dzintra Lejniece. Putnkopjiem noderēs Latvijas Olu un putnu gaļas ražotāju asociācijas pārstāves

Annas Ērlihas raksts par aizmirsto, bet ne izzudušo Mareka slimību.

Žurnāliste Dace Millere sagatavojusi interesantu atskatu uz jūlijā notikušo Latvijas siltasiņu braucamā tipa zirgu un citu vietējo apdraudēto zirgu šķirņu skati "Nacionālais dārgums".

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, receptes un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" var abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2020_gads/

Žurnālu var iegādāties arī LLKC Ozolniekos. **LL**

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

SKĀBBARĪBAS KONKURSS 2020

2020. gadā LLKC rīko skābbarības konkursu. Konkursa mērķis ir aktualizēt un motivēt augstvērtīgas rupjās lopbarības (skābbarības, skābsiena, kukurūzas skābbarības) gatavošanu piena un gaļas lopkopības saimniecībās. Par konkursa norisi jautāt sava reģiona LLKC lopkopības konsultantam. Konkursa norises laiks ir no 2020. gada 1. septembrim līdz 2021. gada 15. janvārim. **LL**

MEDNIEKU APMĀCĪBAS ARĪ TĀLMĀCĪBĀ

Ikviens, kurš vēlas kļūt par mednieku vai medību vadītāju, nepieciešamās zināšanas turpmāk varēs iegūt arī tālmācībā. Šādu iespēju no 1. septembra piedāvā Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) Meža konsultāciju pakalpojumu centrs (MKPC). Interesenti mācībām var pieteikties MKPC tālmācības platformā <https://talmaciba.llkc.lv/course/view.php?id=34>

Lai iepazītos ar mācību norisi, pirms mācību sākšanas klātienē jātiekas ar MKPC darbiniekiem Ozolniekos, Valmierā, Madonā, Krāslavā vai Grobiņā. Pēc tam patstāvīgi tiks apgūti 40 stundu kurss "Apmācības medniekiem". Teorētisko zināšanu pārbaude notiks klātienē, iepriekš minētajos

MKPC birojos. Kurša apgūšanai atvēlēti seši mēneši un pēc sekmīgas testa nokārtošanas, tiek izsniegta izziņa, kas apliecina iegūtās zināšanas.

Raimonds Bērmāns, MKPC direktors: "Mācību norise tālmācībā būs ērtāka kā strādājošajiem, tā personām, kuras ilgstoši atrodas ārvalstīs un kurām klātienes lekciju apmeklēšana ir sarežģīta un dārga. Būtiski saprast, ka šāds kurša apguves formāts nemazinās iegūto zināšanu līmeni."

Plašāka informācija: Artis Misiņš, programmas vadītājs, artis.misins@mkpc.llkc.lv, tālr. 20223626. **LL**

Informāciju sagatavoja
ILZE RŪTENBERGA-BĒRZIŅA,
LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

AKTUALITĀTE

NĀKOTNES TIEŠMAKSĀJUMI, KAS SAGAI DĀMS?

Jaunajā ES Kopējā lauksaimniecības politikā 2021.–2027. gadam joprojām daudz neskaidrību, skaidrs tikai tas, ka nākamais būs pārejas gads, kurā dalībvalstis varēs tērēt jaunā perioda finansējumu pēc pašreizējiem noteikumiem.

Vēl gada sākumā šķita, ka ES Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) apspriešana notiek raiti un tā stāsies spēkā noteiktajā laikā – 2021. gadā. Neskatoties uz to, ka ES institūcijām negāja viegli ar Zaļā kursa stratēģijas sagatavošanu, kas paredz padarīt zaļu visu ES ekonomiku, tajā skaitā lauksaimniecību. Viegli negāja arī ar lauksaimniecības stratēģiju “No lauka līdz galdam” un Bioloģiskās daudzveidības stratēģiju, kas paredz krietni ierobežot ķīmikāliju lietošanu, attīstīt bioloģisko lauksaimniecību un vēl virkni pasākumu. Lai arī visas EK plānotās stratēģijas ir sagatavotas un publicētas, kovidlaiks izdarīja korekcijas un ES politikai izvirzīja jaunus uzdevumus – tikt galā ar sērgas radītajiem zaudējumiem ekonomikā. Rezultātā nācies pārskatīt nākamā perioda ES kopējā budžeta prioritātes un izdomāt veidus, kā salabot to, ko Covid-19 ir sabojājis. Sērgas dēļ krietni ievilkusies regulu apstiprināšana, kas ļautu dalībvalstīm pabeigt savu Lauku attīstības programmu izstrādi. Līdz ar to aizvien vairāk tiek runāts, ka 2021.–2027. gada KLP ieviešanas pārejas periods varētu ievilkties pat 2022. gadā. Tātad – vēl kādu laiku dzīvosim ar esošajiem ES naudas izlietošanas noteikumiem, bet jaunie “zaļie” un klimatu saudzējošies nosacījumi tiks uz kādu laiku atlikti.

Kas varētu būt sagaidāms turpmākajos gados ES lauku politikas jomā, Latvi-

jas Zemnieku federācijas un Preiļu lauksaimnieku apvienības rīkotā seminārā Riebiņos skaidroja zemkopības ministrs Kaspars Gerhards, ZM valsts sekretāra vietniece Pārsla Rigonda Krieviņa un ZM Lauku attīstības atbalsta departamenta direktore Liene Jansone.

2021. gadā – bez lielām izmaiņām

Kā jau minēts ievadā, nākamgad ES maksājumu jomā lauksaimniekus lielas izmaiņas negaida, jo Latvija varēs izmantot vienu septīto daļu no nākamā perioda ES finansējuma gan platībmaksājumiem, gan ES fondu projektiem. Jāpiemin, ka jau šogad ZM sola ES finansējumu visiem tiem Lauku atbalsta dienesta apstiprinātajiem projektiem, kuriem nepietika finansējuma pēdējā projektu pieņemšanas kārtā pasākumā “Ieguldījumi materiālajos aktīvos”. Vai un kādas projektu pieņemšanas kārtas varētu tikt sludinātas nākamajā gadā, pagaidām nav izlemts.

Tāpat lauksaimniekiem jārēķinās ar tiešmaksājumu apjoma samazināšanos, jo brīvprātīgi saistītajam atbalstam pieejamais finansējums nākamgad būs par 1 % mazāks.

Eiropadomes lēmumi par budžetu

Tikai jūlijā, pusgadu pirms jaunā ES budžeta plānošanas perioda sākuma, Eiropadome, precīzāk, visu ES valstu vadītāji, ļoti smagās pārrunās beidzot vienojās par nākamās septiņgades ES budžetu. Vēl pirms kovidlaika notikušajās sarunās Brexit dēļ ES rēķinājās ar mazāku budžeta apjomu, tajā skaitā arī Latvijai piedāvāja mazāk naudas. Jūlija sarunu rezultāts Latvijai kopumā bija

veiksmīgs. Panākts vēsturiski lielākais finansējums no ES kopējā budžeta Latvijas ekonomikā kopumā, tie būs 10,5 miljardi eiro, no kuriem 3,4 miljardi tiks lauksaimniecībai.

K. Gerhards: “Kopējā lauksaimniecības politika netiek gatavota katrā atsevišķā valstī, bet gan visām ES dalībvalstīm vienojoties, 27 valstīm tas nav vienkārši paveicams. Šobrīd skaidrs, ka 2021. gadā būs pārejas periods, tātad – būs “jaunā” nauda, ko maksās pēc pašreizējiem nosacījumiem. Būtu labi, ja jaunās idejas mēs varētu ieviest jau no 2022. gada, bet viss atkarīgs no ES KLP apstiprināšanas gaitas.”

Latvija 2021.–2027. gada periodā KLP ietvaros saņems 3,347 miljardus eiro faktiskajās cenās, kas ir 24,6 % pieaugums salīdzinājumā ar šo periodu. No tiem tiešajiem maksājumiem plānots tērēt 2,41 miljardu eiro, un te pieaugums faktiskajās cenās ir 40 %. Lauku attīstībai tiks 851 miljons eiro, kur diemžēl samazinājums salīdzinājumā ar šo periodu ir 12 %. Papildus Latvija varēs saņemt arī 86 miljonus lauku attīstības finansēšanai no Eiropas ekonomikas atveseļošanās fonda, kas būs jāiztērē nākamo divu gadu laikā. Pagaidām nav zināmi nosacījumi, kādiem mērķiem un kā šo naudu varēs tērēt.

Eiropadomes gala dokumentā fiksēts, ka 40 % KLP finansējuma jātērē vides un klimata pasākumiem. Tāpat arī fiksēts, ka dalībvalstis pēc savas izvēles var ierobežot ES atbalsta izmaksu jeb noteikt griestus 100 000 eiro vienam saņēmējam. Vai Latvija šo izvēlēšies, pagaidām skaidras atbildes no ministra nav. Vismaz zemnieku sanāksmē Riebiņos tā neizskanēja.

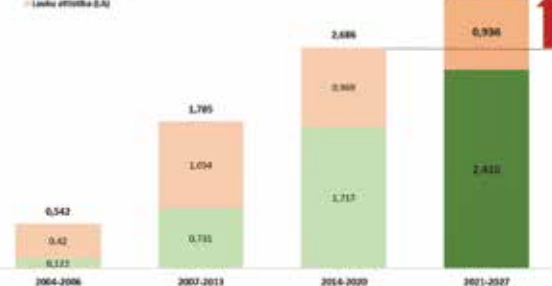
► 4. lpp.

Tiešmaksājumu un lauku attīstības ES finansējuma plānošanas periodos Latvijai, miljardi EUR

Isotopu cēloņi (percent priem)

• Tiešmaksājumi (TMS)

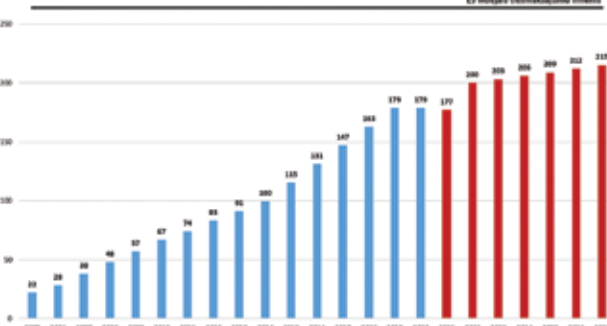
• Lauku attīstība (LA)

Avots: ZM

ES tiešmaksājumi Latvijai 2005-2027, EUR/ha

ES vidējais tiešmaksājums Eiropā

Avots: ZM

◀ 3. lpp.

Piedāvājums tiešmaksājumiem

Pirms skaidrot nākotnes tiešmaksājumu jautājumu, Pārsla Rigonda Krieviņa uzsver – šis pagaidām ir tikai piedāvājums, kas noteikti vēl tiks diskutēts ar lauksaimnieku organizācijām un nozares ekspertiem darba grupās, ko plānots organizēt rudenī. Turklāt ir skaidrs, ka 2021. noteikti būs pārejas gads, un pilnīgi iespējams, ka arī 2022. gads tāds būs. Šobrīd finansējuma sadali pasākumiem, kas tiek piedāvāti diskusijai, ZM rēķinājusi 6 gadiem.

Īsumā par tiešmaksājumiem. Latvijas lauksaimnieki no 2022. gada varēs saņemt 200 eiro/ha, kas laikā līdz 2027. gadam pieaugs līdz 215 eiro/ha jeb 82 % no ES vidējā.

P. R. Krieviņa: “Tā ir teorētiskā nauda, kas sarēķināta, ņemot vērā references platību 1,7 miljoni ha, kas šobrīd tiek apsaimniekoti. Tas ir tiesa, ka 200 eiro par hektāru lauksaimnieki savos kontos neieraudzīs, jo apsaimniekotās platības pieaug.”

Jāuzsver, ka tiešmaksājumu budžets 2,410 miljardi eiro tiks sadalīts vairākos maksājuma veidos.

Pirmais – pašreizējais vienotais platības maksājums (VPM, plānots pārsaukt citā nosaukumā). ZM piedāvā šo VPM likmi diferencēt katrā pagastā, ņemot vērā trīs faktorus: veģetācijas perioda garumu; zemes vērtību ballēs; pagastu atrašanās pie Latvijas ārējām robežām ar trešajām valstīm (23 pagasti).

Otrs – atbalsts mazajiem lauksaimniekiem (pašreizējais 500 eiro atbalsts gadā par savas zemes uzturēšanu labā lauksaimniecības stāvoklī). ZM piedāvā ieviest mazo lauksaimnieku atbalsta shēmu, pašreizējo atbalstu no 500 eiro saimniecībai palielinot līdz maksimums 1050 eiro, bet ne vairāk kā 350 eiro par ha. Te jāņem vērā – par 1. hektāru atbalsts būs 500 eiro, bet par katru nākamo – 350 eiro gadā, bet ne vairāk kā 1050 eiro gadā. Turklāt, piesakoties šim atbalstam, lauksaimnieks citiem tiešo maksājumu atbalsta veidiem pieteikties nevar.

Trešais – ar ražošanu saistītais ienākumu atbalsts. Šobrīd darbojas 14 atbalsta shēmas, arī nākamajā plānošanas periodā tās tiks saglabātas, atsevišķās shēmās palielinot atbalsta likmes. Nedaudz lielāks atbalsts varētu tikt piešķirts par slaucamajām govīm, aītām un kazām, arī par dārzeniem, sertificēto sēklu audzēšanu, proteīnaugiem u.c.

Vide un klimats

Atbalsts vides un klimata pasākumu īstenošanai tik plaši līdz šim vēl nav ticis piedāvāts. Kopumā plānoti 15 dažādi pasākumi, kuru mērķis ir samazināt augu aizsardzības līdzekļu lietošanu, sabalansēt mēslojuma izmantošanu, uzlabot dzīvnieku turēšanas apstākļus, samazināt antibiotiku lietošanu, kā arī uzlabot gaisa un augsnas kvalitāti. Tie ir ES stratēģiskie mērķi, kuru izpilde ar konkrētu pasākumu ieviešanu Latvijai būs jāpierāda.

Vispirms par ekoshēmām. Sešu ekoshēmu mērķu izpildei finansējums ir saistīts ar iepriekš aprakstīto tiešo maksājumu budžetu. Tātad – šie pasākumi jāveic, lai lauksaimnieks varētu saņemt teorētiski plānotos 200 eiro/ha 2022.

Nākamgad jārēķinās ar tiešmaksājumu samazinājumu

gadā. Ekoshēmās ZM plāno 6 dažādus pasākumu kopumus, kas vēl jāsaskaņo gan ar nozares ekspertiem un organizācijām, gan Eiropas Komisiju.

1. Zaļo platību kopums (atbalsta likmes provizoriski no 54 līdz 118 par dažādu “zaļo” platību apstrādi un uzturēšanu).

2. Tiešā sēja, joslu apstrāde, likme provizoriski 10 eiro/ha.

3. Precīzo tehnoloģiju izmantošana lauksaimniecībā – likme provizoriski 16 eiro/ha.

4. Ilggadīgo zālāju saglabāšanas veicināšana lopkopības saimniecībās – likme 54 eiro/ha. 5. Zaļās joslas – likme no 350 līdz 700 eiro/km laukmalēm un citām nodalošām platībām un buferjoslām, grāvmalēm.

6. Aramzemju platību apsaimniekošana, izmantojot bioloģiskās lauksaimniecības metodes vides jutīgajās teritorijās – likme 71 eiro/ha.

Šie ir pasākumi, kuru atbalstam lauksaimniekam jāpiesakās katru gadu, tātad – uz šiem pasākumiem neattiecas piecu gadu saistību periods. Tāds attiecas uz nākamo pasākumu kopumā.

Tātad – **agrovides pasākumi**, kur finansējums būtu no lauku attīstības budžeta un, piesakoties šim atbalstam, saimnieks uzņemas 5 gadu saistības.

1. Vidi saudzējoša laukkopība. Atbalsta likme 14 eiro/ha par to, ka graudaugu suga netiek audzēta vienā laukā vairāk nekā 2 gadus pēc kārtas; ziemas kviešiem pieļaujami 2 augšanas regulatoru un 2 fungicīdu smidzinājumi. Tiek izmantota sertificēta sēkla graudaugiem un griķiem vismaz 15 % no sējplatības.

2. Vidi saudzējoša dārzkopība. Atbalsta likme par dārzeniem, t.sk. kartupeļiem – 105 eiro/ha, ābelēm, bum-bieriem, ķiršiem, plūmēm, mellenēm, dzērvenēm – 364 eiro/ha, pārējiem ilg-gadīgiem stādījumiem – 240 eiro/ha.

3. Bioloģiskā lauksaimniecība. Likme laukaugiem – 110 eiro/ha, dārzeniem, augļu kokiem, ogulājiem – 518 eiro/ha, zālājiem – 54 eiro/ha, slaucamām govīm – 100 eiro.

4. Paaugstinātu labturības prasību un emisiju mazinoša lopkopība. Likme par liellopiem 86 eiro par dzīvnieku. Saimniekam jāapņemas īstenot kopumā 7 prasības piedāvāto kopskaitā 18 prasību klāsta. Atbalstam jāpie-saka vismaz 10 dzīvnieki.

5. Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām. Likme 30 eiro par bioloģisko bišu saimi, 15 eiro – par konvencionālo.

6. Zālāju apsaimniekošana. Tā sauktais biotopa maksājums par kopskaitā 4 zālāju klasēm, kur par 1. klasi likme 96, par 2. klasi 166, par 3. klasi – 214, bet par 4. klasi – 338 eiro/ha.

7. Putniem piemērotu dzīvotņu uzturēšana zālajos. Atbalsta likme – 115 eiro/ha par ķikutu dzīvotņu apsaimniekošanu, 96 eiro/ha par pārējo dzīvotņu apsaimniekošanu.

8. Mākslīgi veidotas mitrzesmes īpaši jutīgajās, kā arī riska teritorijās. Projekta veida pasākums ar 90 % atbalsta intensitāti.

9. Bioloģiski vērtīgo zālāju atjaunošana. Mērķa teritorija – 18 prioritāras *Natura 2000* teritorijas, prioritāri biotopu veidi ārpus *Natura 2000*, putniem nozīmīgu dzīvotņu atjaunošana. Projekta veida pasākums, kas tiek turpināts no šī perioda.

Jāuzsver, ka šeit aprakstīti tikai priekšlikumi tiešmaksājumiem, kā arī atbalsts vides un klimata pasākumu īstenošanai. Gatavojot Latvijas Lauku attīstības programmu, vēl notiks diskusijas par atbalstu investīcijām, jaunajiem lauksaimniekiem, zināšanām un inovācijām un citiem mērķiem. **LL**

IVETA TOMSONE, LLKC Apgāda vadītāja

NOVADA GARŠA

TURPINĀS LLKC AKCIJA "ATKLĀJ NOVADA GARŠU!"

LLKC rīkotais pasākums "Novada garša" šogad aicina piedalīties ceļošanas akcijā "Atklāj novada garšu!". Konkrētā novada saimniecības meklējiet www.novadagarsa.lv – atsevišķā sadaļā "Pasākumi". Lai varētu cīnīties par galveno balvu, apliecinājums par līdzdalību akcijā jāiesniedz līdz 1. oktobrim.

Daudzveidīgo saimnieku iepazīšanai Latvijā izveidoti četri maršruti – Zemgalē, Vidzemē, Latgalē un Kurzēmē, kā arī vēl klāt – zivsaimniecības sadaļa. Tajos sevi pārstāvēs 48 saimniecības/uzņēmumi. Kopīgi ar ģimeni vai draugiem izbraukt šos maršrutus varēs līdz septembra beigām. Akcijas norisēm var sekot vietnēs www.facebook.com/novadagarsa un *Instagram @novadagarsa*.

Lai piedalītos akcijas lielās balvas izlozē, ceļotājs pirmajā apmeklētajā saimniecībā saņems uzlīmju kartīti un pirmo uzlīmi, kas apstiprina saimniecības apmeklējumu, katrā nākamajā saimniecībā kartīti papildinot ar jaunām uzlīmēm. Jāapmeklē vismaz viena saimniecība no katra novada/maršruta (tātad kopā – vismaz 5). Kartītes jāiesniedz LLKC līdz 1. oktobrim klātienē vai pa pastu (pasta zīmogs ne vēlāk kā 28.09.2020.). Skat. nolikumu.

Lai piedalītos ikmēneša starpkonkursos, saimniecībā jāatrod plakāts ar QR kvadrāt kodu, kas "aizvedīs" uz īsu elektronisku reģistrēšanās anketu, kuru aizpildot, automātiski piedalīsieties ikmēneša balvas izlozē. Lai piedalītos izlozē, pietiek ar vienu reģistrēšanos (vienas saimniecības apmeklējumu), bet, jo vairāk saimniecībās reģistrēsieties, jo lielāka iespēja laimēt.

Foto: Uģis Avots

Balvu izloze un termiņi starpkonkursiem, kuros tiek izlozēti pa vienai degvielas kartei 100 eiro vērtībā:

- 1. konkursā jūlijā uzvarēja Janika Cālīte-Treimane no Rīgas;
- akcijas noslēgums un lielās balvas izloze – 2. oktobrī;

• galvenā balva konkursa noslēgumā: viens pārtikas grozs ar lauku labumiem, automašīnas noma uz nedēļas nogali ar pilnu degvielas bāku, naktsmītnes viesu namā divām personām;

• papildu balvas: divas degvielas kartes 100 eiro vērtībā un divi pārtikas grozi ar lauku labumiem 100 eiro vērtībā no www.novadagarsa.lv saimniecībām.

Visi akcijas un konkursu noteikumi tiek publicēti "Novada garšas" oficiālajā feisbuka lapā www.facebook.com/novadagarsa. Izveidotie saimniecību apceļošanas maršruti ir informatīvi un var tikt saīsināti vai pagarināti pēc dalībnieku ieskatiem. Minētie materiāli un saimniecību kontaktinformācija meklējama www.novadagarsa.lv. Lai brauciens izdots, pirms došanās pie saimniekiem aicinām ar viņiem iepriekš saskaņot savu ierašanās laiku. Papildu informāciju par konkursu var iegūt, rakstot uz e-pasta adresi novadagarsa@llkc.lv

LLKC informācija

AKCIJĀ IESAISTĪTĀS SAIMNIECĪBAS UN UZŅĒMUMI

ZEMGALE

- SIA "Best Berry Pluss"
- Z/s "Oši"
- "Kristīnes picērija un bekereja" (SIA "Vies-tardi")
- Z/s "Blūdži"
- Z/s "Jundas"
- "ABRA" (SIA "Positive Foods")
- SIA "Skrīveru pārtikas kombināts"
- "Konfelāde" (SIA "Giline for life")
- SIA "Vīnogu dārzs"
- Z/s "Gaidas"

KURZEME

- SIA "Meduspils"
- Z/s "Kauķi"
- Z/s "Garīkas"
- "Viksieni" (SIA "Viksieni-M")
- "Durbes Veltes" (SIA "Evi&Jo")
- "Šmāliņ Gārdum"
- (saimnieciskās darbības veicēja Anīta Legzdiņa)
- "Granskalni" (saimnieciskās darbības veicēja Daina Zariņa)
- IK I.R. "Avots"
- Z/s "Bērziņi"
- SIA "Green Hive"

LATGALE

- Z/s "Kurmīši"
- Z/s "Vilkači"
- Z/s "Kalni"
- Z/s "Juri"
- Apskates saimniecība "Bites" (saimnieciskā darbības veicēja Ilga Ivanova)
- Z/s "Sēlija"
- Z/s "Dižarāji"
- IK "Kolnasa"
- "Arītas Labsajūtu darbnīca" (saimnieciskās darbības veicēja Arīta Melberga)
- Z/s "Kotiņi"
- Z/s "Ezerīči"
- Z/s "Klajumi"

VIDZEME

- SIA "MārLapiņi"
- SIA "Lūšu drava"
- "IndieJānis" (SIA "Jetbygg")
- Z/s "Ragāres"
- Z/s "Līvi"
- "Gogelmogels" (saimnieciskās darbības veicējs Jānis Joma)
- "Jēru klubs" (z/s "Keiķi")
- Z/s "Mežnoras"
- "Kukaburra maizes muzejs" (z/s "Buliņi")
- SIA "Mūrbūdu sidrs"

ZIVSAIMNIECĪBA

- "Jāņa kūpinātava" (SIA "BERICO")
- SIA "Jaundzīmavnieki"
- Zvejnieku sēta "Dienīnas" (IK "Oskars Celkarts")
- IK "Reinis B"
- Z/s "Zvejnieki"
- Armanda Belasika Zivju kiosks (saimnieciskās darbības veicējs Armands Belasiks)

FINANSES

LAUKSAIMNIEKU VIDŪ PIEAUG INTERESE PAR ALTUM AIZDEVUMIEM

Kamēr Covid-19 piesardzības pasākumu dēļ daudzi uzņēmumi tika daļēji vai pilnībā slēgti, lauksaimniecības nozarē ierastais darba ritms un apjomi nav būtiski mainījušies. Turklāt lauksaimnieki jau domā par tālāku attīstību, aktīvi izmantojot Attīstības finanšu institūcijas ALTUM risinājumus zemes pirkšanai un nomāšanai, kā arī investējot jaunā tehnikā, ražošanas ēkās u.c.

Gundars Ceplītis, Zemgales z/s “Paitēni” īpašnieks, apstiprina, ka krīze nav būtiski ietekmējusi saimniecības darbu: “Mēs turpinām augt un investēt izaugsmē. Lai šopavas iegādātos ķiploku šķirošanas līniju, minerālmēsļu kaisītāju un daivošanas līniju sēklas sagatavošanai, saņēmām ALTUM aizdevumu 40 tūkstošu eiro vērtībā, taču kopējās investīcijas plānojam ap 70 tūkstošiem eiro. Šobrīd saimniecībā apstrādājam 122 hektārus, un neesam atmetuši cerības arī par zemes iegādi – ja būs, ko pirkt, tad arī pirksim.”

Arī Aleksandrs Korovackis, Indras pagasta z/s “Saknes” īpašnieks, piekrīt, ka attīstībā apstāties nedrīkst: “Neskatoties uz krīzi, plānojam šogad iepirkt jaunu sējmašīnu. Pēdējo gadu laikā arī mūsu apsaimniekoto īpašumu apjoms pieaudzis par 50 %, esam piepirkuši 120 hektārus zemes, šobrīd darbojamies 363 hektāru kopplatībā. Lai finansētu zemes iegādi, izmantojām ALTUM aizdevumus zemes iegādei teju 240 000 eiro apmērā.”

Lauksaimniecība – nozīmīga nozare ALTUM portfeli

Lauksaimniecība ir lielākā nozare ALTUM izsniegto aizdevumu un garantiju portfeli, pēdējo piecu gadu laikā tai piešķirti aptuveni 220 miljoni eiro. Pērn tie bija 44 miljoni eiro, visbiežāk pārstāvētās nozares – graudkopība (46 %), piena lopkopība (20 %) un jauktā lauksaimniecība (13 %). Katrs ceturtais finansētais lauksaimnieks ir piemājas saimniecības īpašnieks jeb pašnodarbinātais, kuram ALTUM atbalsts nereti ir vienīgā iespēja uzsākt vai attīstīt savu darbību.

Galvenie ALTUM atbalsta instrumenti lauksaimniekiem ir aizdevumi lauksaimniecības zemes iegādei, inves-

Foto: ALTUM publicitātes foto

tīcijām, finansējums apgrozāmajiem līdzekļiem, mazie aizdevumi lauku teritorijās un Zemes fonda pakalpojumi.

Jēkabs Krieviņš, ALTUM valdes loceklis: “Arī šogad vērojama samērā liela zemnieku aktivitāte pamatlīdzekļu kredīvēšanas jomā – interese ir gan par aizdevumiem zemes iegādei un ēku būvniecībai, gan jaunas tehnikas iegādei. Lauksaimniekiem šobrīd ir pieejamas dažādas atbalsta iespējas, lai atrisinātu radušās finanšu problēmas, taču svarīgi zināt, ko darīt un pie kā vērsties. Mēs klientus sākumā aicinām doties uz banku, lai noskaidrotu, vai tā ir gatava izsniegt aizdevumu ar ALTUM garantiju. Ja tomēr zemniekam trūkst nodrošinājuma un banka nevar izsniegt finansējumu, ALTUM var izsniegt aizdevumu arī bez papildu nodrošinājuma un ar garāku atmaksas termiņu – līdz pat 30 gadiem. Ja aizdevums ir rūpīgi izsvērts, tad šobrīd tas ir viens no izdevīgākajiem veidiem, lai finansētu pamatlīdzekļu iegādi.”

ALTUM ikdienā sadarbojas ar LLKC, lai ikvienam interesentam būtu iespēja saņemt konsultāciju un palīdzību aizdevuma pieteikuma sagatavošanā. LLKC speciālisti palīdzēs izvērtēt arī investīcijas atdevi un ekonomisko labumu, lai tā nestu labumu, nevis kļūtu par papildu finanšu slogu.

Latvijas zemes tirgus ar savām īpatnībām

Lauksaimniecības zemes tirgū pēdējos gados pieprasījums pārsniedz piedā-

vājumu, tā rezultātā kāpušas arī zemes cenas. Novērojamas arī atšķirības pa reģioniem, ko ietekmē gan zemes kvalitāte, gan lauksaimniecības darbība. Apvidos ar vērtīgāku zemi un intensīvāku lauksaimniecību cena ir ievērojami augstāka – cena par hektāru svārstās no 1000 eiro Latgalē līdz pat 8000 eiro Zemgalē.

ALTUM pārvaldītā Zemes fonda, kas jau piecus gadus pērk, sakopj un tālāk aprītē laiž lauksaimniecības zemi, lielākā darījumu aktivitāte nemainīgi novērota Zemgales reģionā, kur fonds iegādājies 326 īpašumus vairāk nekā 6000 hektāru platībā, no tiem 142 fondam pārdoti ar nomas un atpakaļpirkuma tiesībām. Kurzemē fonds iegādājies 176 īpašumus aptuveni 4000 ha platībā, no tiem 75 ir reversās nomas darījumi; Vidzemē 3500 ha – 148 īpašumus (56 reversā noma), bet Rīgā iegādāti 104 īpašumi (24 reversā noma) platībā virs 2000 ha. Latgalē, kur īpašumi nereti ir aizauguši un nekopti, darījumu apjomi ir viszemākie, fonda īpašumā esot 70 zemes gabaliem 1000 ha platībā, no tiem 22 – reversā noma.

Līdzīgi kā ar aizdevumiem, arī Zemes fonda pakalpojumi ir pieprasīti visās nozarēs, taču krīzes laikā visbiežāk tā ir piena lopkopība, jo samazinājas piena iepirkuma cenas. Vislielāko interesi par fonda iegādātajiem īpašumiem šogad izrādījušas vidējas un lielas saimniecības, kurām nepieciešami papildu finanšu resursi tālākai attīstībai vai saimnieciskās darbības restrukturizācijai. Visbiežāk saimniecības pārstāv graudkopības vai jauktās lauksaimniecības nozares. Mazāks pieprasījums novērots no mazajām saimniecībām, kuras vēl meklē savu vietu tirgū, attīstot dažādus nišas produktus.^{LL}

ALTUM informācija

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKCLV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Foto: Laura Migovica

Suitu sievas apdzied tirgus apmeklētājus

MĀJRAŽOTĀJU UN AMATNIEKU TIRGUS ALSUNGĀ

Sešas dienas nedēļā suiti bauda mieru, klausās putnu čivināšanā, rušnās dārzos un saimniecībās, sveicinās uz ielas un pamāj pa auto logiem. Pienāk svētdiena, un piepeši Alsunga nosviež nopusējušās darba drēbes, apvelk savu krāsaino goda tērpu un pārvēršas par trokšņainu pilsētu.

Suitu tirgus ik svētdienu

Kalnainajās viduslaiku ieliņās drūzmējas dažādu marku automobiļi – gan redzēti vietējie ar uzlīmēm “Labi dzīvot Alsungas novadā” un numura zīmju uzlikām “Suits”, gan ne reizi nemanīti svešie metāla zirgi, kas atauļojusi no zināmām un nezināmām tālēm, gan speciāli, gan pavisam netišām, ar laivām un riteņiem uz autojumta, un nav arī nekāds retums, ka laukumā ierūcas pa kādam spīdīgam motociklam. Jo kurš gan, saulainā laikā brāzdamies uz Jūrkalni, neizkāps, ieraudzījis tādu skatu – pilns autolaukums ar tirgotājiem, turpat skatuve ar dziedošiem vai spēlējošiem mūziķiem, galdiņi un bērnu rotaļu placītis.

Suitu tirgus, kurā iegādājami dažādu vietējo amatnieku darinājumi un no agra rīta gatavotie mājražotāju gardumi, norisinās ik svētdienu no pavasara līdz rudenim.

Alsunga ir vienīgais viedais ciems no Latvijas, ko savā 21 viedo ciemu

pulkā uzņēmis Eiropas projekts, un nav nekāds noslēpums, ka suiti un pārējie Alsungas iedzīvotāji knaši ražo ne vien dziesmas, dejas un tautas tērpus, bet ir arī lieliski mājražotāji. Ik svētdienu, atnākot uz tirdziņu, šie mājražojumi, par kuriem zina visi vietējie Alsungas iedzīvotāji, piepeši parādās vienkopus un kā izstādē kārdina gan vietējos, gan iebraucējus ar sklandraušiem, kūkām, zupām, gardajiem tūtiņiem, amatnieku precēm, mākslas darbiem, krekliņu apdruku un piedāvā katru reizi citas meistarklases, kur var apgūt kādu rokdarbu. Kaut kur iekladzinās vista, ieņaudas kaķēni. Arī tos kāds atvedis tirgošanai. Turpat ne mazāk lepmi savas preces izlikuši viesi, kas parasti atgriežas arī nākamajās svētdienās – tie piedāvā tradicionālo cukurvati, saldējumu, popkornu, ceptu kartupeli, rotaslietas, suvenīrus, gaļas un zivju kūpinājumus un vēl un vēl. Intriga ir katru reizi – diez, kurš vēl atbrauks?

“Svētdien man jau ir plāni,” lepmi atcērt suits, ja kāds iedomājas šaubīties, vai viņš ies uz tirdziņu vai darīs ko citu. Jo, galu galā, tirdziņā var ne vien paēst un paklačoties pie viena galda, bet arī sapirkt gardumus visai nedēļai, sagādāt dāvanas tuviniekiem vai palutināt sevi, un arī par bērniem nav jāuztraucas – tos ne atraut nevar no speciāli iekārtotās rotaļu vietas.

► 8. lpp.

Tirgū iegādājami tradicionālie suitu labumi

Dāvja Cērpa saimniecībā drīz paliecinās konditorejas ražošanu

Rotkaļa Gunta Jakubovska darinājumi

Mājražotājas Lailas Puķītes sklandrausi citādā izpildījumā

◀ 7. lpp.

Ideja radusies Alsungas viedā ciema iniciatīvas grupā

Šķiet neticami, ka ideja par tik veiksmīgu projektu radusies nevis kādam rūdītam biznesmenim vai tālredzīgam deputātam, bet gan pašiem iedzīvotājiem. Lai atbalstītu vietējos mazos ražotājus un veicinātu ekonomisku aktivitāti, ideja par Suito tirgu radusies Alsungas viedā ciema iniciatīvas grupā. Ļoti liela nozīme ir arī vietējās pašvaldības atbalstam.

Tā paiet svētdiena pēc svētdienas, tirdziņš aug augumā un pat izraisa satiksmes sastrēgumus. Vasara paiet, arī tirdziņu sezona rudenī beigsies, bet suits domā – kas tā būs par svētdienu bez Suito tirgus?

Vietējie mājražotāji un amatnieki gandarīti

Genovaitē Veisberga nekad nebija domājusi, ka reiz ikdienā tiks aizvadīta virtuvē, cepot rāus un rausišus, dažāda veida plātismaizes, un, protams, burkānrāus un sklandraus. Vietējās ilggadīgās Alsungas mājražotājas iedrošināta, 2016. gadā Genovaitē reģistrējās kā mājražotāja, izveidoja savu mājražojumu zīmi "Suit' Rausītis". Tā kā pati nāk no Lietuvas, ar aizrautību meklējama savas īpašās receptes un garšas, nereti iesaista arī kaimiņzemes virtuvi, tādējādi dažādojot piedāvāto produkciju. Genovaitē jau 43 gadus dzīvo Latvijā.

Tirgus dienās saimniece mostas agri, lai steigtu sacept gardumus. Pieprasījums pēc saimnieces ceptajiem rāusiem ir tik liels, ka nespējot to nodrošināt! Agros sestdienu rītos sa-

ceptie rāus un smalkmaizītes ceļo uz Ventspili, kur veikli, turpat vai pusotras stundas laikā, tiek izpārdots viss. Un apjomi nav nekādi mazie – vairāk nekā 200 lielie gaļas pīrāgi un tikpat smilšu mīklas "persiki", desmitiem kilogramu dažādu plātismaizu un citi gardumi. Ai, kā ventspilniekiem garšo plātismaizes!

Genovaites dēls Dāvis Cērps atbild par produkcijas piegādi. Izbaudījis dzīvi Rīgā, Dāvis atgriezies Alsungā. Dāvis ir atbildīgs par jaunām tirdzniecības iespējām, turpretī mamma steidz nodrošināt ar produkciju. Nereti arī Dāvis labprāt piedalās pīrāgu gatavošanā. Mīklas rūpīga iemīcīšana ir grūtais, tas Dāvja darbs.

Ģimenē valda uzskats, ka katram sevi cenošam mājražotājam ir arī pašam jāciena sava saražotā produkcija. Ģimenē valda ļoti stingri uzskati par higiēnas prasībām, un tās noteikti tiek izpildītas. Arī tirdzniecības vietā rūpīgi tiek sekots, lai produkcija būtu "noslēgta" no ār pasaules. Noteikti ļoti svarīga ir arī iepakošanas izvēle.

Dāvis kopā ar brāli plāno saimniecības attīstību. Šobrīd pašu spēkiem galvenajai

Raksta autore Zanda Dimanta-Svilpe LLKC projekta "Novada garša" stendā Suito tirgū

saimniecei – mammai – tiek būvēta lielāka un ērtāka ceptuve, cerot, ka drīzumā ražošanas apjomi tiks ievērojami palielināti. Nereti pēc pasūtījumiem brauc no citām Latvijas pilsētām – šorīt produkcija aizceļoja uz Valmieru un Alūksni, drīz dosies uz Lietuvas pusi. Produkciju iemīļojuši arī vietējie Alsungas iedzīvotāji.

Dāvis stāsta, ka vietējie mazie ražotāji ir ļoti pateicīgi par iespēju pārdot saražoto produkciju tepat Alsungā – Suito tirgū katru svētdienu. Ar katru nedēļu tirgotāju skaits palielinās. Konkurence vietējos mājražotājus neuztraucot – pieprasījumu pēc konditorejas izstrādājumiem nevarot apmierināt.

Uz tikšanos Suito tirgū! **LL**

ZANDA DIMANTA-SVILPE,
sadarbībā ar Kuldīgas konsultāciju biroju
LIGITA PAEGLE, rakstniece

DĀRZKOPIĒBA

RABARBERI RAŽO VIENMĒR

Rabarbers ir iemīļots daudzgadīgais dārzenis gandrīz vai katrā lauku sētā un katrā personīgās mājas dārzā. Ir cilvēki, kuri to ļoti novērtē un atzīst, savukārt citi uz to raugās kā kaut ko pārāk skābu. Tomēr šajā gadsimtā šis dārzenis piedzīvojis ievērojamu renesansi.

Vēsturiski rabarbers pazīstams jau pirms vairākiem tūkstošiem gadu Ķīnā, kur tas saukts par lielisko dzelteno. Pirmie dati minēti jau 2700 gadus pirms mūsu ēras. Vēlāk pa seno Zīda ceļu tas tika vests arī uz Eiropu. Caur Smirnas un Alepo ostām tas nonāca Turcijas teritorijā, tāpēc arī tika saukts par “Turcijas rabarberu”. Tālāk tas pa jūras ceļiem nonāca līdz senajai Krievijai, kur sāka pastiprināti pievērst uzmanību tā kvalitātei. Tajā laikā šo kultūru izmantoja tikai medicīniskiem nolūkiem. Vedot no Āzijas, tā cena bieži vien tuvojās dārgo garšvielu cenai, bet bija brīži, kad Francijā rabarberi bija pat līdz trijām reizēm dārgāki par kanēli. Skotijā un Anglijā tikai 17. gs. beigās, kad sāka samazināties cukuram, rabarberus sāka audzēt arī kulināriem nolūkiem. No šīm valstīm tad jau tālāk šī kultūra izplatījās pa visu Eiropu. Vārds “rabarbers” cēlies no latīņu valodas *rhobarbarum*, tulkojumā tas nozīmē “barbaru sakne”.

Rabarberi pieder pie sūreņu (*Polygonaceae*) dzimtas, parastais rabarbers (*Rhus rhaponticum* L.) ir jau sen Latvijā pazīstams daudzgadīgais dārzenis. Tas veido ļoti spēcīgu sakņu sistēmu. Savukārt lapas ir lielas, pat milzīgas, ar vairāk vai mazāk viļņotām malām. Lielākajam rabarberam, kas 2011. gadā izaudzēts Lielbritānijā, lapas diametrs bijis 3,4 m! Kāti la-

Raksta autors Māris Narvils SIA “Rāmkalni Nordeco” bioloģisko rabarberu laukā

pām ir sulīgi, pāresnāti. Normāli tie sasniedz 30–60 cm garumu, bet izcili eksemplāri var aizsniegties arī līdz 1 metram. Kāts, skatoties šķēsgriezumā, ir viegli ribots, ar iedobi tajā pusē, kur ir lapas plātnes virspuse. Lapas ir zaļā līdz tumši zaļā krāsā ar izteiktām lapu dzīslām, kas ļoti labi redzamas lapu plātnes apakšpusē. Kāta krāsa var

ļoti variēt: no pilnīgi zaļas līdz dažādu nokrāsu sārtajiem toņiem – no maigi rozīgiem līdz intensīvi tumši sarkanam. Ja kāta mizas krāsa ir sarkana, tad arī kāta mīkstums pieņem sārtus toņus. Tieši šādi kāti patērētājiem patīk vislabāk. Tie arī satur vairāk cukura nekā zaļie kāti.

► 10. lpp.

Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kartes var iegādāties internetā: makskeresanaskarte.lv.

Izplatītājs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, tālr. 29460886.

◀ 9. lpp.

Otrajā gadā rabarberiem veidojas baltas līdz iedzeltenas ziedkopas, kas var sasniegt 0,8–2 metru garumu. Veido daudz sēklu, kas nogatavojoties kļūst sarkanīgi brūnas. Tās ir vieglas. Nelabvēlīgos augšanas apstākļos ziedkāts un ziedus augš var veidot atkal un atkal.

Rabarberu galvenā vērtība ir vitamīns, tie satur cukurus, organiskās skābes, kuras piedod rabarberiem raksturīgo skābo garšu. Kāta augšdaļā veidojas ābolskābe, bet lejasdaļā – citronskābe. Rabarberi pieder pie dārzeni, kas, paši būdami skābi, cilvēka ķermenī veido tik vajadzīgu sārmaino reakciju. Rabarberu kāti satur 1,5–4 % ogļhidrātus, tikai 0,2 % taukus, 80 mg P un 10–15 mg C vitamīna. No minerālvielām tikai 0,3 % dzelzs (Fe), bet daudz – 351 mg kālija (K). Satur arī 3–5 % skābeņskābes. Tā kā 100 g rabarberu satur tikai 21 kaloriju, tos bieži iekļauj dažādās diētās liekā svara ierobežošanai. Rabarberi ir spilgts piemērs tam, ka ne viss, kas ir skābs, automātiski saturēs daudz C vitamīna. Lietojot tos uzturā, pastāv iespēja stiprināt kaulus, uzlabot redzi, nervu sistēmas darbību. Tie normalizē vielmaiņu, bet sasmalcinātus rabarberus izmanto kā kompreses sasitumu un sastiepumu gadījumos.

Rabarberu ražotspēja var būt ļoti atšķirīga, to nosaka ļoti daudzi faktori. To var ietekmēt gan šķirne, gan konkrētais klons. Arī konkrētie augšanas apstākļi, kādā augsne tie aug, augšanas gads, kāds ir mēslojuma nodrošinājums un visbeidzot – mitruma nodrošinājums un konkrētie meteoroloģiskie apstākļi augšanas periodā. Tādēļ ražas apjoms var atšķirties pat vairākas reizes. No slikti kopta cera var novākt puskilogramu, bet no labi kopta – pat 40 kg. Tas nozīmē, ka, pārrēķinot uz hektāru, skaitļi kļūst ļoti iespaidīgi, raža var svārstīties no 1,75 t/ha līdz pat 140 t/ha. Protams, vidēji tādu ražu izaudzēt neizdosies, bet ražas potenciāls rabarberiem ir milzīgs. Tāpat kā kāta svars var būt no 100 gramiem līdz puskilogramam un vairāk.

Rabarberi ir aukstumizturīgi, bez piesegšanas spēj izturēt -15 °C līdz -20 °C. Pavasarī spēj sekmīgi pārciest mazas salnas, apsalst tikai pie -5 °C. Rabarberi ir vieni no lielākajiem ilg-

dzīvotājiem starp dārzeni. Labas kopšanas gadījumā tie spēj augt vienā vietā pat 10–15 gadus. Tie ir vieni no pirmajiem dārzeni, kurus mēs varam sākt lietot uzturā jau maija sākumā.

Tagad par pašu galveno, kāpēc vispār tapa šis raksts. Internetā katru gadu vērojamas karstas diskusijas, vai rabarberu kāti ir lietojami uzturā arī vasaras otrajā pusē un rudenī. Lielākā daļa patērētāju uzskata, ka rabarberi ir ēdami tikai līdz Jāņiem un vēlāk tos uzturā lietot ir veselībai kaitīgi. Uzskats tiek pamatots ar to, ka skābeņskābe, ko rabarberu kāti satur vienmēr, vēlāk rabarberu kātos uzkrājas vairāk, nekā tas būtu nekaitīgi mūsu organismam. Citi, bet jau neliela daļa patērētāju, uzskata, ka tos var lietot uzturā arī vēlāk – vasaras otrajā pusē.

Kas būtu jāievēro, lai rabarberus drīkstētu vākt visu pavasari un visu vasaru?

- Stādu vecums – pilnvērtīgi rabarberus var sākt vākt no ceturrtā gada pēc stādīšanas. Pirmajā gadā vispār vajadzētu atturēties no kātu vākšanas. Otrajā gadā vāc tikai pavasarī un tikai daļu. Trešajā gadā pilnvērtīgi vāc pavasarī un vēl otro ražu. Ceturto jau var uzskatīt par pilnās ražas gadu.

- Svarīgs ir novākšanas daudzums. Lai rabarbers spētu ražot visu vasaru, tam jānodrošina pastāvīgi noteikts lapu skaits, ko nedrīkst samazināt nevienā periodā visas vasaras laikā. Optimāli būtu jāatstāj 3–4 lapas. Tātad no krūma noņem pirmo ražu un atstāj 3–4 lapas. Ap Jāņiem izaugs nākamā kātu raža, un iepriekšējās lapas ar kātiem jau būs novecojušas. Atkal no jaunās saaugušās ražas atstāj 3–4 lapas. Ir būtiski, lai tikpat daudz lapu paliktu arī rudenī, kad augi gatavojas ziemošanas periodam.

- Novākšanas reižu skaits būs tieši atkarīgs no tā, cik labi apkopti un mēslojami būs rabarberu krūmi. Sliktos kopšanas apstākļos vairāk par vienu ražu neiegūsi. Pie vidēja kopšanas līmeņa tiksiet pie divām ražām. Ja rabarberus būsiet labi mēslojuši, var jau cerēt uz trim ražām. Vienu – maija sākumā, otru ap Jāņiem, trešo uz augusta sākumu. Toties, ja spēsiat tam visam klāt vēl nodrošināt mitrumu un vasara netrāpīsies sausa un karsta, var cerēt

pat uz četrām ražām, pēdējo vēl vācot septembra otrajā pusē.

- Rabarberi spēj augt strauji, ja ir siltums un mitrums. Siltumu nodrošināt var dažādos veidos. Pirmo ražu var iegūt agri, ja rabarberi ir iestādīti aizvējā un vēl tiek piesegti ar agrotīklu. Var uzvest arī plēves tuneli, tikai saulainās un siltākās dienās tad jābūt iespējai sānus attaisīt vaļā. Mitrums ir tieši saistīts ar nokrišņiem, augsnes spēju saturēt mitrumu un to, vai augsne nav palikusi bez mulčas. Tādēļ, stādot rabarberus smilts augsnēs, uz daudzām un augstām ražām cerēt būs grūti. Svarīga ir iespēja rabarberus mulčēt, tas palīdzēs novērst ūdens zudumus, augi mazāk cietīs no karstuma saulainās dienās. Mulčas sadalīšanās kalpos kā papildu mēslojums. Mulču gan vajadzētu likt rudenī, pēc pēdējās ražas novākšanas. Var likt salmus vai sienu. Mulču liekam vismaz 10 cm biezā kārtā. Ja nav iespējas mulčēt, paliek iespēja laistīt. Vislabāk, ja to iespējams nodrošināt ar pilienvēda laistīšanu. Ja rudens ir sauss, ir ļoti būtiski, lai rabarberi tiktu laistīti. Tā augi saknēs vairāk uzkrās asimilātus un sekmīgāk pārcietīs ziemu. Savukārt pavasarī spēcīgāki modīsies.

- Mēslojums ir ļoti svarīgs, tomēr, ņemot vērā rabarberu straujo augšanu, lai neradītu lieku iespēju uzkrāties nitrātiem, nedrīkstētu aizrauties ar slāpekļa mēslojumu. Vislabāk mēslojumu vēlams dod organiskā mēslojuma veidā, pret ko rabarberi ir ļoti atsaucīgi. Retākais reizi divos gados vajadzētu dot mēslojumu 30 t/ha vai kompostu katru gadu ap 10 t/ha.

Izpildot šīs vienkāršās prasības, jūs pavisam droši varēsiet rabarberus padarīt par vienu no ienesīgākajām kultūrām. Jo ne katra kultūra spēj dot 3–4 ražas sezonā. No pirmās varēsiet cept plātsmaizes, no otrās taisīsiet sukādes. Trešo ražu var ielikt vīnā, bet ceturto sasaldēt. Ir, protams, vēl daudzi citi veidi, kā gatavot rabarberus. Kāpēc pie mums nevarētu notikt rabarberu festivāli, kā tas ir Lielbritānijā, ASV un Austrālijā?

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības
nodaļas vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tālrunis: 29609943

SAIMNIEKA PIEREDZE

“MAZSĀLIJĀS” ENERĢIJA VAIRO ENERĢIJU

Arsaukti “Ielpo dzīvi” Snēpeles “Mazsālijās” iekopta skaista vieta viesu uzņemšanai, un tās īpašniece GUNITA ŠTORHA tiecas uz tā saukto aprites ekonomikas saimniekošanu – mūsdienu izpratnes naturālo saimniecību.

Kurzemes vidū, Snēpeles pagastā 1988. gadā barona fon Hāna Mazsālijas muižas (*Massale/Klein-Sahlingen*) dzirnavu vietā bija tikai drupas, visas dzīvojamās un saimniecības ēkas to jaunajam saimniekam Gunāram Slavinskim bija jābūvē no jauna. Apkārtnes sakārtošanā tika ieguldīts daudz enerģijas un līdzekļu, līdz kamēr 2002. gadā viesu namā “Mazsālijās” Gunita Štorha varēja uzņemt pirmos viesus. Novads bija ieguvis skaistu vietu, Hāniem droši vien patiktu. Dzirnavu, kas maltu graudus, te vairs nav, bet par to klātbūtni liecina zivju dīķis, dzirnavu ūdenskritums, kas vienmēr labi izskatās apmeklētāju *Instagram* attēlos.

Viesu nama saimniece Gunita stāsta par saimniekošanas sākumu:

– Kad 1989. gadā mans vīrs braukāja pa Latviju, meklējams vietu, kurā būvēt sev dzimtas mājas, te viņš ieraudzīja tukšas dīķu vietas, akmeņu kaudzes, un vienīgā veselā bija klēts ēka. Toreiz sākas būvniecības un atjaunošanas darbi, kuri nav beigušies arī tagad, pēc visiem šiem gadiem. Paskatoties vēsturē, atceros, ka mans vīrs nebūt šo saimniecību nebūvēja kā viesu māju, bet ēkas platība ir 2000 kvadrātmetru un slaucīt tos pa tukšo man negribējās. Sākumā pat nebija domas, ka nodarbosimies tieši ar lauku tūrismu, bet kāds no draugiem bija ielicis mūs kādā Latvijas tūrisma ceļvedī kā apskates objektu Kurzemē, un cilvēki sāka pie mums braukt. Tas bija laiks, kad cilvēki vispār labprāt sāka braukt pa Latviju skatīties, kas kur ir.

– Vai tagad “Mazsālijās” vairāk ir viesu nams vai lauksaimniecības produkcijas ražotājs?

– Sākums bija ar telpām, tad pielikām klāt tūrisma produktus, nāca klāt vēl mūsu brieži, bet tomēr es gribu likt uzsvāru uz viesu namu, jo tas ir centrs, kas visas lauksaimniecības nozares, ar kurām nodarbojamies, ap sevi ir apvienojis. Koncepts ir tāds, ka viesu namā galdā lieku pirmām kārtām to, kas izaudzēts tepat vai pie kaimiņiem, – tie ir brieži, foreles, un vairākus ga-

“Mazsāliju” īpašniece Gunita Štorha šopavasār uzsāka arī trušu audzēšanu

VIESU NAMS “MAZSĀLIJAS”, SIA “JAUNDZIRNAVNIKI”

- Atrodas Kuldīgas novada Snēpeles pagasta Mazsālijās.
- Īpašniece Gunita Štorha.
- Apsaimnieko ap 100 ha zemes, no tās ap 60 ha LIZ.
- Sertificēta bioloģiskā saimniecība.
- Augļu un ogu dārzi, vīnogulāju terase.
- Dambriežu ciltsdarba saimniecība, uzbūvēta kautuve, tiek kārtots kautuves sertifikāts, audzē ap 150 briežu.
- Audzē foreles, pie saimniecības esošajā dzirnavu dīķī – karpas, asarus, līdakas, karūsas, līņus, orfas.
- Ap 150 trušu, šopavasār iegādātas 150 vistas.
- Vīna darītavā ražo stipros alkoholiskos dzērienus, pazīstamākais no tiem ābolu brendijs “Gunjaks”.
- Latvijā ražotās pārtikas popularizēšanas kustības “Novada garša” dalībnieki.

dus mēs esam arī mazie vīndari.

– Kas ietilpst jūsu piedāvājumā?

– Latvijā cilvēki ir aktīvi, un vienkārša sēdēšana pie galda nevienam īsti nepiemierina. Pat ja kāds pasūta vakariņas vai nakšņošanu, ir jautājums – ko es tur varēšu darīt? Tāpēc mūsu saimniecība organiski paplašinājās ar maksšķerēšanas iespējām zivju dīķos, arī briežus neņemam sākumā ar domu, ka tas būs apskates objekts. Kad cilvēki pie mums atbrauc – ir jāēd, jāiedzer, kaut kas jāpaskatās un kaut kur jāpakustas.

– Kādēļ izlēmāt par dambriežu iegādi?

– Pirms kāda laika Latvijā vairāk audzēja staltbriežus, dambriežu dārzu bija ļoti maz. “Mazsālijās” sākām ar 10 briežiem, jo aizbraucām apskatīties pie Savvaļas dzīvnieku audzētāju asociācijas priekšsēdētāja Daiņa Paeglīša viņa briežu saimi, un dambrieži man iekrita sirdī.

◀ 11. lpp.

Tas ir kā aizbraukt paskatīties kucēnu – un pamēģini bez viņa atbraukt mājās. Tā mēs sākam ar briežkopību.

– **Uz plāksnītes rakstīts brīdinājums, ka apmeklētāji caur žogu var barot briežus tikai ar rudzu maizi. Kādus dzīvniekus mēs te barojot redzam?**

– Briežiem uz 20 mammām es pielieku klāt vienu puiku, bet tas arī ir mūžīgais mācību process – līdz ko pieliek ļoti labus puikas klāt, viņi savā starpā sakaujas, kaujas uz nāvi, un tā mīla prasa tiešām upurus. Tad mums ir atsevišķs aploks, kurā ir tikai puikas. Visiem briežiem nav krotāliju, tikai tiem, kas pie mums ir atbraukuši, kas nav šeit piedzimuši.

Dambriedis ir kā kaza ar garu kaklu. Starpība tikai tāda – ja kaziņu vai jēru var uzaudzēt septiņos, deviņos mēnešos, tad šos vajag audzēt trīs gadus. Te sākas stāsts par to, cik maksā gaļa un kāpēc mums vajag savu pārstrādi, lai par dzīvnieku mēs varētu dabūt atbilstošu naudu, ko esam ieguldījuši.

– **Jums ir pašiem sava kautuve?**

– Veco laivu māju mēs pārbūvējām par kautuvi, būvniecība ir pabeigta, ekspluatācijā esam to nodevuši, atliek tikai likt iekšā iekārtas. Ceru, ka veiksies arī saskaņošanas darbi ar Pārtikas un veterināro dienestu, jo pēc pirmās profesijas esmu pārtikas tehnologs un ar gaļu esmu saistīta visu savu dzīvi, tādēļ man liekas, ka tur fundamentālu kļūdu nav. Diemžēl Lauku atbalsta dienests (LAD) kautuves projektam atbalstu noraidīja, viņiem neliekas, ka pārstrāde man varētu izdoties,

Dambriežu dārza

es nedarbināšu gaļas mašīnu tik ilgi, kā paredzēts. Es pa tiem septiņiem mēnešiem, kopš iesniedzu projektu, esmu uzbūvējusi kautuvi saviem spēkiem. Un tad vēl es domāju, ja man būtu jābūvē pēc tiem nosacījumiem, ko prasa ES fondu projektu izpildei, tas ir – ar sertificētiem būvniekiem un būvmateriāliem –, tad visa nauda, ko man būtu piešķīris LAD, būtu “apēsta”. LAD nosacījumi projekta izpildi ļoti sadārdzina.

– **Nesen esat uzsākuši trušu audzēšanu. Kādēļ?**

– Arī truši tiks kauti savā kautuvē. Bet sākās viss ar četriem trušiņiem, kurus paņēmu, lai ekskursijās ar bērniem būtu jaukāks gājiens cauri saimniecībai un truši būtu apskates objekts. Trušu mājas ir zem lielajiem kokiem, lai nebūtu tiešu saules staru, bet uz dienvidu pusi, trušiem

sausums un siltums ir vajadzīgs. Es vēl mācos, kas notiks, ja sakrustosim divas trušu šķirnes – šeit ir sakrustots tīršķirnes Lielā šinšilla ar tīršķirnes burgundieti (“Burgundas”). Un tad sanāk šādi mazi pelēkrudi meža zaķi. Protams, kad trusēni ir tikko piedzimuši, mamas var kļūt agresīvas un, kad attaisu būri, tās ar ķepām krīt virsū. Tomēr no četrus trušu saimes mēs gada laikā esam tikuši līdz 150 trušiem, skaitot ar visiem jauntrušiem. Kādi 100 ir nokauti.

– **Saimniecībā attīstāt arī zivjau dzētavu?**

– Kad sākam te saimniekot, pirmie tika sakārtoti dambji, slūžas un zivju dīķi, tika salaistas pirmās karpas un līņi. Zivju fonds ir ļoti sens, makšķernieki arī pie mums brauc, bet vairāk tādi, kam tā ir brīvā laika pavadīšana. 2002. gadā uzbūvējām foreļu audzētavu, kurā ūdens tek uz paštecības principa, bez dārgām sūkņu sistēmām. Jo forelei vajadzīgs auksts, ūdens un skābekļa bagāts ūdens. Vēl būs arī storu baseins, lai var pienākt klāt un apskatīt, kā storiņš tajā dzīvojas. Gluži netīšām, tāpat kā daudzas citas lietas, ir sanācis ierīkot foreļu audzētavu tā, ka saules gaisma krīt tā, kā to vajadzētu.

– **Un jums ir arī vistas?**

– Viesu māja kopā ar mūsu pašu ģimeni patērē ļoti daudz olu, ja paskaita, tāpēc izlēmu, ka lauku olas ražosim paši. Pieredze putnkopībā man ir tik, cik es atceros no bērnības, no savas omītes. Un, paldies Dievam, ir interešu feisbuka grupas, kurās var nebaidīties uzdot mūļķīgus jautājumus. Pirmās 20 vistas man nokoda cauna – tā pārkož vistai kaklu un izsūc asinis. Es jau biju nodrošinājusies un sataisījusi jumtiņus, un sietīņus pāri, bet tas tomēr neglāba. Es ļoti gaidu rudeni, kad atsāksies LLKC mācības, jo tā ir vieta, kur sanāc kopā ar līdzīgi domājošiem, un atbildes uz saviem jautājumiem vari dabūt turpat uzreiz.

– **Un, beidzamais jautājums, kā jūs ietekmējusi pandēmija?**

– Kovida pandēmija daļēji mums nākusi par labu, jo Latvijā tagad intensīvāk apgūst iekšējo tirgu. Ja pandēmijas nebūtu, varbūt šovasar visi trauktos vairāk uz ārzemēm un baudītu labumus, ko piedāvā Francija, Itālija. Pavasarī likās, ka nekas pozitīvs šajā situācijā nevar būt, bet tagad man liekas, ka jāprot apstāties, padomāt, sadzirdēt pašam sevi, paklausīties, kā putni dzied, un tad var iet arī soli tālāk. **LL**

GUNA KALNIŅA

“Mazsāliju” ēku komplekss

MEŽSAIMNIECĪBA

VAR SĀKT ZĀGĒT NOKALTUŠUS UN MIZGRAUŽU BOJĀTUS KOKUS

Rudens sākums ir piemērots laiks, lai sāktu zāgēt un sakārtot sausās, vēja izgāztās egles un mizgraužu bojātos egļu pudurus.

Vasaras sākumā speciālisti neieteica mežā cirst kalstošas un mizgraužu bojātas egles, lai terpēnu smarža nepievilinātu mizgraužus, bet tagad to var droši darīt.

Saskaņā ar zinātnieku sniegto informāciju par mizgraužu populācijas attīstību patlaban var neuztraukties, jo laika apstākļi pavasarī tiem nebija labvēlīgi, kā arī otrās mizgraužu paaudzes aktivitāte nav bijusi augsta. Paugstināts kaitēkļu fons novērots tikai Centrālvidzemē, Zemgalē un Pierīgā.

Koku ciršana

Koku ciršanu mežā reglamentē Ministru kabineta (MK) noteikumi Nr. 935 "Noteikumi par koku ciršanu mežā". Pirms koku ciršanas vajag saņemt Valsts meža dienesta (VMD) atļauju – apliecinājumu.

Lai iegūtu koku ciršanai nepieciešamo apliecinājumu, meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs iesniegumu ie-

Foto: MKPC arhīvs

Tuvojoties ziemai, sausa egles malka varētu noderēt

sniedz VMD elektroniski vai nogādā attiecīgajā struktūrvienībā. Iesnieguma forma pieejama VMD mājaslapā. Iesniegumā tiek norādīts, kurā meža nogabalā un kāda veida ciršana tiek plānota. Ja tiek plānota sanitārā cirtē, tad iesniegumā norādāms arī meža bojājuma cēlonis. VMD izsniedz apliecinājumu mēneša laikā no iesnieguma reģistrēšanas, un ar to tiek apliecināts, ka plānotā koku ciršana ir likumīga. Koku ciršanas apliecinājuma derīguma termiņš sanitārajām cirtēm ir divi gadi, citām cirtēm – trīs gadi. Meža īpašnieks savā mežā bez apliecinājuma drīkst cirst sausos un kritušos kokus, tomēr tas pieļaujams tikai gadījumos, kad mežaudzes šķērslaukums ir lielāks par normatīvajos aktos noteikto kritisko šķērslaukumu. Ja sauso koku ir tik daudz, ka paliekošo koku šķērslaukums ir zemāks par kritisko, likums nosaka, ka mežaudze ir jāatjauno. Lai arī sauso un kritušo koku ciršanai nav vajadzīgs apliecinājums, tomēr Valsts meža dienests jāinformē par šādu nodomu pirms ciršanas. Ja sauso koku izstrādi paredzēts veikt vairākos piegājienos viena gada laikā, tad meža dienests jāinformē tikai vienu reizi – pirms pirmās ciršanas.

Atbilstoši Meža likuma 29. panta otrajā daļā noteiktajām prasībām, meža īpašniekam jāsniedz VMD pārskats par savā īpašumā vai valdījumā

UZZIŅAI

- Lai malka labi degtu, tai jābūt labi izžu-
vušai. Svaigā koksne atkarībā no sugas
ir ap 45 % mitrums, par vēlamo uzskata,
ja malka satur ne vairāk kā 20–22 %
mitrums. Egles un priedes malkai vidē-
jais siltumatdeves koeficients ir 6,2.

esošajā mežā veiktajām mežsaimnieciskajām darbībām – koku ciršanu, meža ieaudzēšanu un atjaunošanu, jaunaudžu kopšanu, kā arī meža re-
produktīvā materiāla ieguvu. Meža īpašnieka vai tiesiskā valdītāja pienākums ir katru gadu līdz 1. februārim informēt VMD par iepriekšējā kalendārā gadā veikto mežsaimniecisko darbību. Meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs ir atbildīgs par iesniegtās informācijas patiesumu.

Šobrīd gan apaļo kokmateriālu cenas nav pašas labākās: egles papīrmalka jūlijā maksāja ap 28 eiro/m³, malka – 25 eiro/m³, savukārt kokmateriālu izstrāde – ap 22,5 eiro/m³. Ja meža īpašnieks pats veic sauso koku izstrādi, tad ieguvums varētu būt lielāks. Tāpat tuvojoties ziemai, sausā egles malka arī savām vajadzībām varētu noderēt. **LL**

Sarmīte GRUNDŠTEINE,
MKPC direktora vietniece
informācijas un apmācību jomā
e-pasts: sarmite.grundsteine
@mkpc.llkc.lv
tālrunis: 63050477

"LAUKU LAPU" IESPĒJAMS ARĪ ABONĒT

Ja vēlaties "Lauku Lapa" saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan "Latvijas Pasta" interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>.
Abonēšanas indekss – 1163.

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2020. GADA OKTOBRĪ

	Termiņš	Septembris												Oktobris												Novembris											
		1	5	10	15	20	25	29	30	1	5	10	15	20	25	26	27	31	1	5	10	15	16	20	25	26	27	30									
Valsts atbalsts	Atbalsts dalībai nacionālajā pārtikas kvalitātes shēmā																																				
	Atbalsts dalībai bioloģiskās lauksaimniecības shēmā																																				
	Atbalsts dalībai bioloģiskās lauksaimniecības un nacionālajā pārtikas kvalitātes shēmā																																				
	Atbalsts dalībai aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu, cilmes vietas nosaukumu vai garantētu tradicionālo īpatnību shēmā																																				
	Atbalsts lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšanai																																				
	Kreditprocentu dzēšana																																				
	Riska pārvaldība																																				
	PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																																				
	Mikrouzņēmumu nodoklis																																				
	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas																																				
Grāmatvedība un nodokļi	Dabas resursu nodoklis																																				
	Nekustamā īpašuma nodoklis																																				
	Darījumu kvītis																																				
	Skaidras naudas deklarēšana																																				
	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis																																				
	Uzņēmumu ienākuma nodoklis																																				
	Atskaite par darījumu kvīšu izlietojumu																																				
	Deklarācija par mēneša laikā skaidrā naudā veiktajiem darījumiem																																				
	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par ceļotājiem) - ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā ceturksnī pārsniedzis 1000 eiro																																				
	Uzņēmumu ienākuma deklarācija																																				

Termiņš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskati.

Iesniegumu un atskatu apkopšanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

UZŅĒMĒJDARBĪBA

LAIME DARĪT TO, KAS PAŠAI VISVAIRĀK PATĪK

Valkas pagasta zemnieku saimniecības “Luternieki” īpašnieci IVETU MARKOVU pazīst daudzi Valkas un tās apkārtnes iedzīvotāji. Jo tieši Ivetu katru dienu var satikt tirdziņā Valkā pie tirdzniecības centra “Walk”. Tur viņa atkarībā no sezonas tirgo pašas audzētos ābolus, dārzeņus, dārzenus un puķu stādus, un nu jau arī vistu olas.

“Luternieku” saimniecības pamatu veido 5,6 ha lielais ābeļdārzs, vēl saimniecībā audzē vairāku šķirņu kartupeļus 1 hektāra platībā, bet divas siltumnīcas, katra 100 m² platībā, ziemas mēnešos pilnībā atdodas puķu un dārzeņu stādu audzēšanai, vēlāk tur aug tomāti. Vistas ir Ivetas šā gada “projekts”, kopš viņa pagājušajā gadā pieņēma svarīgu lēmumu pamest algotu darbu novada pašvaldībā, ir iespēja regulāri pašai tirgot savu saražoto un, jo lielāka piedāvāto produktu daudzveidība, jo vairāk klientu. Tagad, viņa saka, tiešām var pilnībā pievērsties savas saimniecības attīstībai, un plānu ir daudz, vispirms jāatjauno platības ar kartupeļiem, vismaz uz pusi, un arī siltumnīcas vajadzētu vēl, lai produkta dažādību saglabātu gada garumā.

Aktīvi startē dažādos projektos

Jautāta par saimniekošanas pirmsākumiem, Iveta stāsta, ka sākumā, un tas bija “Breša zemnieku” laiks, saimniekot sāka viņas mamma ar vīru, bet Iveta tikai palīdzēja. Tā kā viņi dzīvoja pilsētā un pašiem savas mantojuma zemes nebija, tad pie “Lūķerniekiem” Valkas pagasta Pedelē viņi tika zemju privatizācijas rezultāta. Nekādu māju tad jau tur vairs nebija, saka Iveta, vien drupas, un viss bija jāsāk no nulles. Tāpēc viņi aktīvi izmantoja dažādās iespējas, kādas tika sniegtas zemnieku saimniecību attīstībai. Iveta ar smaidu saka, ka pat bēdīgi slaveno G-24 kredītu viņi ir saņēmuši un arī iespēju tikt pie meža. Viņa nemaz nav skaitījusi, cik projektu realizēts, bet to, ka no visa lielā daudzuma tikai viens nav apstiprināts, to gan viņa atceras. Nav jau arī liels pārsteigums par labajiem rezultātiem finansējuma piesaistē, jo viņa ir ekonomiste, kura ilgus gadus novada domē strādāja pie pašvaldības budžeta

Novada Lauku ballē Ivetai Markovai pasniedz Valkas novada pateicības rakstu par saimniecības attīstību

sastādīšanas. Visi trīs z/s “Luternieki” traktori, tieši tā viņa nosauca saimniecību, jo ļoti nepatika iegūtās māju vietas “Lūķernieki” nosaukums, ir pirkti, piesaistot dažādu projektu līdzekļus. Šopavasār noslēgusies projekta realizācija pasākumā “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības”, par ko Ivetai liels prieks, jo uzbūvēta jauna siltumnīca, viņa atzīst, ka patiešām laba, un iegādāts papildu aprīkojums traktoram.

Z/s “Luternieki” piedāvājums rudenī

Tāda nopietnāka pašas saimniecība sāka veidoties, kad viņa iepazinās ar vīru Aini, tieši viņš bija iniciators ābeļu dārza stādīšanai un mazliet vēlāk kopā ar savu tēvu uzbūvēja pirmo nopietno siltumnīcu, kurā audzēt dažādus stādus un tomātus. Iveta atceras, ka 1996. gadā, piesaistot subsīdijas, tika iestādīts pirmais ābeļdārza hektārs. Nu jau 20 gadus ābeļdārza platība ir 5,6 ha, kas visi tiek aprūpēti, ievērojot integrētās augu audzēšanas metodes. Tieši integrētā augu audzēšana deva iespēju z/s “Luternieki” iesaistīties ES finansētā programmā “Piens un augļi skolai” jau tās pirmsākumos, kad tuvākā apkārtnē viņi bija vieni no retajiem, kuri piegādāja ābolus skolām. Tas tiek darīts joprojām, bet, mainoties programmas nosacījumiem, tas kļūst arvien sarežģītāk. Iveta stāsta, ka nu jau daļu ābeļdārza sāk atjaunot, jo 20 gadi pusmūža ābeļiem ir pieklājīgs mūžs un, ja sākumā stādījuši izlases veidā pa atsevišķam kokam, tad tagad jau izlemts, ka jāatjauno pa rindām. Ābeles jāmaina ne tikai tāpēc, ka tās fiziski novecojušas, bet arī tāpēc, ka mainījies pieprasījums un sākotnējās šķirnes (‘Sinap Orlovskij’, ‘Auksis’, ‘Zarja Alatau’, ‘Antejs’ u.c.) jāpapildina ar tagad aktuālām jaunām šķirnēm (‘Alwa’, ‘Liberti’, ‘Eksoitika’ u.c.), tās saimnieki izvēlas iegādāties “Pūres Dārzos”, jo ir pārbaudīta stādu kvalitāte un tie labi iedzīvojas.

► 16. lpp.

Valkas pagasta velopiknika dalībnieki, kuriem "Luterniekos" saimniece noorganizējusi degustāciju

◀ 15. lpp.

Svarīgs ir arī ābolu augļa lielums, jo, lai izpildītu nosacījumus augļu piegādei skolām, ābolam jābūt noteiktā svarā un arī garšas īpašībām jāatbilst, ir svarīgi, lai skolēniem garšotu. Tomēr ļoti nozīmīgu daļu ābolu Iveta joprojām realizē tiešajā tirdzniecībā, tāpēc arī tiek audzēts daudz ziemas ābolu, kuru uzglabāšanai saimnieki uzcēlušī noliktavu. Nu jau divus gadus, kopš ir realizēts LEADER+ projekts "Lauksaimniecības produktu pārstrāde", kas tika iesniegts VRG "Ziemeļgauja", ir paplašināti saimniecības darbības virzieni un notiek jaunu produktu – ābolu sulu un citu augļu un dārzeņu sulu – ražošana. Lai ābolu sulu papildinātu ar atšķirīgām garšām, augļu dārzā aug arī ķirši, plūmes un bumbieres. Ābolu sulas tiek fasētas glītās 3 litru pakās, kas ir ļoti ērtas lietošanā.

Lai tirgus galds būtu ar lielāku daudzveidību, šogad pirmo reizi iestādīti sīpoli un ir arī pirmā pašaudzēto ķiploku raža, vēl pagājušajā gadā Iveta ir palīdzējusi iztirgot citu zemnieku audzētos ķiplokus, bet šogad jau tirgo pati savus. Viss jau neiet tik gludi, to Iveta saka par šogad iestādītajiem sīkspoliņiem, kuru stādāmais materiāls pirktis tepat veikalā, un lielākā daļa sīpolu uzziedējuši.

Jauna nozare – putnkopība

Arī jaunā nozare putnkopība tā pa īstam vēl jāapgūst. Mazliet skumji, Ive-

ta saka, ka šogad nācās atteikties no vēl viena LEADER+ projekta īstenošanas, kurā bija plānots iegādāties kaltēšanas iekārtas, lai ražotu sukādes un arī īpaši fasētus kaltētus garšaugus, kurus būtu iespējams burcināt papildināt, kā tas noskatīts apmeklējumā Polijā. Tieši viskarstākajā darba laikā – pavasarī – notika projekta izskatīšana un tika prasīti dažādi papildinājumi projekta apstiprināšanai Lauku atbalsta dienestā. Vienkārši nepietika laika, teic Iveta, bet varbūt nebija vēl īstais laiks, to sakot viņa domā par to, ka tas bija viņas dēlu izlolots projekts, jo par prieku mammai 20 gadus vecie dēviņi Artis un Mareks, kuri, ieguvuši izglītību (viens ir datortehniķis, bet otrs Smiltenes tehnikumā ieguvīis ceļu būves speciālista arodu), atgriezušies mājās un izteikuši vēlmi saimniekot un palīdzēt.

Dēliem – jaunas idejas

Kā jau jauni cilvēki, viņi nāk ar jaunām idejām, kuras pamazām tiek realizētas, Iveta smaida, runājot par to ka Artis kā dzimšanas dienas dāvanu palūdzis zemeņu stādus, un nu "Luternieku" saimniecībā atkal augs zemenes. Mareks vēl meklē savu ogu kultūru, tieši tāpēc kopā ar LLKC Cēsu biroju devās apmeklēt integrētos augļu un ogu audzētāju pasākumā "Saimniecību un mežu apmeklējumu nodrošināšana". Pēc pirmās dienas

apmeklējumiem ir liela varbūtība, ka tiks stādītas krūmmellenes, un ļoti iespējams, ka mūsu pusē būs vēl viena viņa darītava, bet tas plānos.

Labprāt dalās ar savu pieredzi

"Luterniekos" izaudzētais tiek realizēts tikai un vienīgi Valkā, Ivetai palīdz arī mamma, kura tirgojas Valkas tirgū, bet tur ir mazāks pieprasījums nekā pie lielveikala, kaut gan galvenie pircēji no Igaunijas labprāt apmeklē abas vietas. Pircēji, kuri pieņāk pie Ivetas stenda, nāk ar dažādām vēlmēm, ne vienmēr tā ir iegādāties produkciju, dažs grib tikai parunāties, un Iveta atceras nupat notikušu sarunu ar pensionēto fizikas skolotāju Mariju Gobu, kura atgriezies pie viņas pēc veikala apmeklējuma un jautājusi, vai viņa zina, kas bija pats labākais? Tas, ka viņas ir parunājušās. Nevar nepamanīt, ka no Ivetas staro miers un prieks par to, ko viņa dara, un pat pircēji ir teikuši, ka var redzēt – viņa ir laimīgs cilvēks, jo dara to, kas patīk. No savas puses gribu aicināt kolēģus, kuri veido maršrutus saimniecību apmeklējumiem, ja brauciens ir uz Valkas pusi, noteikti piesakieties apmeklēt z/s "Luternieki", jo Iveta Markova ir ziņoša tajā, ko dara, un labprāt dalās ar savu pieredzi. **LL**

Valda EMPELE,
LLKC Valkas konsultāciju
biroja uzņēmējdarbības
konsultante
e-pasts: valda.empele@llkc.lv
tālr. 29445406

Lauku Lapa

Izdots SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs" Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads,
LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
"Lauku Lapas" redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests SIA "IBC Print Baltic"
"Lauku Lapa" var abonēt
Latvijas Pastā,
abonēšanas indekss 1163
Cītējot un/vai pārpublicējot izdevuma "Lauku Lapa" rakstus, atsauce obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.